

Oversikt over kateterisering av de nedre urinveier

Fredriksen A

Kateterisering av de nedre urinveier

161 s, ill. Oslo: Akribe, 2002.

Pris NOK 315

ISBN 82-7950-052-9

Vi lever i en tid hvor kvalitet både forventes og kreves av helsevesenet. Det gjelder diagnostikk, utredning og behandling av både enkle og kompliserte tilstander. Utarbeiding av faste prosedyrer er et tiltak som er med på å sikre kvaliteten på de forskjellige tjenester. Den aktuelle bok er en slik prosedyrehåndbok. Den behandler et så enkelt tema som kateterisering av de nedre urinveier, noe kanskje de fleste helsearbeidere føler de behersker. Det har vist seg at kateterisering ofte fører til infeksjon. Blant annet av denne grunn er det påkrevd med prosedyrer som reduserer infeksjonsrisiko.

I boken gis en systematisk og detaljert oversikt over både de forskjellige kateteriseringsformer og over de nedre urinveiers anatomi, fysiologi og patologi. Boken bærer tydelig preg av at forfatteren er sterkt engasjert av temaet, og av at hun har mange års erfaring både i undervisning og pasientveiledning.

Årsaker til vannlatingsvansker presenteres på en oversiktlig måte, som uten tvil øker forståelsen for og letter tilegnelsen av et tema som mange ellers har funnet vanskelig. Dette gjelder spesielt forskjellige sentralnervøse lidelser som affiserer blæretømmingen på ulike vis. Kapitlene om de forskjellige kateteriseringsmetoder er oppbygd systematisk, med detaljerte oversikter over fremgangsmåte, nødvendig utstyr og hygieniske forholdsregler. Det er dessuten rikelig med gode illustrasjoner. Dette gjør at boken har høy pedagogisk kvalitet og derfor egner seg utmerket til undervisningsformål. Boken har også et eget kapittel om juridiske og etiske aspekter ved slike prosedyrer.

Intermitterende kateterisering får bred omtale, og er en metode som er å foretrekke. Det fremgår nok ikke tilstrekkelig tydelig at permanent kateter likevel vil være det beste alternativ i mange situasjoner. Hos skrøpelige eldre som selv ikke kan utføre selvkateterisering og heller ikke har pårørende som kan gjøre det, vil permanent kateter måtte aksepteres. Hjemmesykepleien vil ikke makte 4–5 besøk daglig. Det samme gjelder nok også for mange syke- og pleiehjem.

Boken er den første systematiske oversikt over dette tema i Norge. Den fyller derfor et tomrom. Forfatteren fortjener honnør for sitt initiativ. Boken er i første rekke beregnet for

sykepleierstudenter, og bør finnes ved alle sykepleierskoler og ved avdelinger hvor opplæring i kateterisering finner sted. Men den vil være nyttig overalt hvor kateterisering er en hyppig prosedyre, slik som i institusjoner for eldre. Det er nå også opprettet spesialutdanning for sykepleiere som vil bli uroterapeuter. De vil bl.a. få ansvar for å lære opp pasienter til selvkateterisering. Boken bør bli obligatorisk i undervisningen av vorde uroterapeuter.

Kjell J. Tvetter
Rygge

Det kommer an på kjønn...

Gilligan C

Med en annen stemme

Psykologisk teori og kvinners utvikling.

220 s. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2002.

Pris NOK 268

ISBN 82-05-28107-6

Skal Heinz stjele en medisin som han ikke har råd til å kjøpe, for å redde konens liv? 11-årige Jake mener Heinz bør stjele medisinen. Han ser dette som en verdikonflikt mellom liv og eiendom, der livet har logisk forrang. Jevngamle Amy mener problemet må løses på andre måter enn ved logiske resonneringer, og overveier hvordan tyveriet kan påvirke forholdet mellom ektefellene. Hvis Heinz og apotekeren hadde snakket om dette, hadde de funnet en bedre løsning, mener Amy.

I denne boken viste psykologen Carol Gilligan i 1982 hvordan menn og kvinner i alle aldre tenker og snakker forskjellig om normative problemstillinger. Med utgangspunkt i empiriske funn stilte hun radikale spørsmål om utviklingspsykologi, moralfilosofi, normalitet og kjønn. Hun påpekte blant annet at kvinners stemmer manglet helt i de rådende psykologiske utviklingsmodeller for moralsk tenkning. Funnene ledet til en kjønnssensitiv forståelse av omsorgsetikk der menneskelige relasjoner veier tyngre enn matematisk logikk.

Dette var en viktig bok for 20 år siden. Gilligan har senere fått mye uberettiget kritikk for essensialisme (at kvinner er slik og menn er sånn, og slik må det være) og gynosenstrisme (at kvinners versjon er den beste). Den som leser boken grundig, ser at Gilligan er vesentlig mer nyansert enn som så. Hennes beskrivelser av kjønnsforskjeller er deskriptiv og nyansert, ikke dikotomisk og universell, og gir intet grunnlag for å oppfatte forskjellene som definitive. Gilligans forståelse er at forskjeller mellom kvinner og menn i hovedsak skyldes ulik sosialisering.

Skal vi komme noen vei i frigjøring og likestilling, er det nødvendig å sette spørsmålstegn ved forestillinger om at menns verdier er de eneste gyldige og normale verdier for både kvinner og menn, sier Gilligan.

Boken utkommer i serien *Basisbøkene*, som består av grunnleggende tekster med klassikerstatus. Denne boken er en viktig klassiker innen kjønnsteori – en viktig utfordring for den som forestiller seg at menn og kvinners levekår er like, så vel som for den som tror at kjønnsforskjeller er naturgitte. Gilligans tekster er mer spennende enn Arne Vetlesens etterord. Oversettelsen kunne gjerne vært bedre.

Kirsti Malterud

Seksjon for allmennmedisin
Universitetet i Bergen

Grei innføring i skjelettradiologi

Jurik AG

Bevægeapparatet

Basal og klinisk radiologi. 125 s, tab, ill.

København: FADL forlag, 2002.

Pris DKK 255

ISBN 87-7749-354-0

Boken er skrevet med tanke på medisinstudenter og uerfarne leger ved radiologiske avdelinger. Den inngår i en serie med ett bind for hvert organsystem; thorax foreligger fra før.

Boken er heftet i A4-format. Den har et enkelt språk, er lettlest og har gode illustrasjoner. Boken er inndelt etter generelle diagnosegrupper, som traumer, degenerative lidelser, tumorer osv. Til hvert kapittel er det et stort antall øvingsoppgaver med illustrasjoner og fylldige svar. Mye av fagstoffet finnes i disse svarene.

Boken er innholdsrik og trivelig å lese. Stoffet er lite kontroversielt. Det eneste oppsiktsvekkende for meg, fant jeg på bokens baksider der det opplyses at radiologi ikke er obligatorisk fag i det danske medisinstudiet.

I en slik innføringsbok savner jeg en oversikt over grunnleggende begreper som mange nybegynnere erfaringsmessig sliter med, som for eksempel valgus/varus, abduksjon/adduksjon, osv.

Denne boken er på ingen måte uunnværlig for landets røntgenavdelinger, men kan være grei å ta frem for nybegynnere. Studenter er nok bedre tjent med et verk som inneholder alle fagområder; 255 kroner for hver liten bok blir dyrt i lengden.

Ragnhild B. Gunderson

Radiologisk avdeling, Rikshospitalet